

DIPLOMAT, LIJEČNIK I PJESNIK - SVE TO JE AKADEMIK S BRAČA KOJI SE U NEDJELJNOM ŽIVOTNOM INTERVIJU PRISJEĆA OCA KOJI JE POKUŠAO SPASITI RODNO MJESTO OD TALIJANSKIH CRNOKOŠULJAŠA, KAO I BROJNIH EPIZODA IZ POLITIČKE, MEDICINSKE I UMJETNIČKE KARIJERE

ŽIVOTNI INTERVIJU **Drago Štambuk**

Majci Tereziji dvaput sam uručivao hrvatsku putovnicu jer su joj prvi put krivo upisali ime, a Murakami mi je u Japanu priredio jazz-oproštaj

razgovarao Hassan Haidar Diab
glavna fotografija Milan Šabić/Pixsell

Akademik Drago Štambuk jedan je od najistaknutijih hrvatskih diplomata. Trenutačno je veleposlanik u Iranu, no po struci je liječnik, internist, subspecialist gastroenterologije i hepatologije. Osim što je spojio politiku i medicinu, posebno zanimljivim čini ga to što je duboko zagazio i u umjetničke vode: Štambuk je i cijenjeni hrvatski pjesnik, iznimnog umjetničkog senzibiliteta i vizije. Njegova je poezija svečana i potresna, a neke pjesme napisane prije rata strašna su i apokaliptična proročanstva. U velikom nedjeljnom intervjuu otkriva niz nepoznatih anegdota iz svojeg uzbudljivog životnog putovanja.

Znamo da putujete svijetom, no gdje je započelo vaše životno putovanje?

Rođen sam među ruševinama u sačuvanom krilu spaljene obiteljske palače Štambuk u Selcima na otoku Braču. Moje rodno mjesto potpuno je uništila talijanska fašistička ekspedicija 9. kolovoza 1943. Otac Ivan, koji je bio načelnik istočnobračke općine Selca s liste HSS-a i najmlađi načelnik na izborima u Banovini Hrvatskoj 1940., evakuacijom je od talijanske odmazde spasio žitelje Selca, ali nije uspio - iako je učinio sve što je bilo potrebno - spriječiti paljenje tog čudesnog kamenoklesarskog gradića. Naime, brački partizani, mjesec dana prije pada Italije, napali su garnizon u Bolu i Talijanima oteali oružje. Okupacijska vlast zaprijetila je odmazdom ne vrati li joj se otuđeno oružje; otac je zahtjev ispunio nabavom oružja iz Slavonije, ali su Talijani htjeli upravo svoje oteto oružje koje su partizani zakopali i nikada ga poslije nisu upotrijebili. Moj otac i lokalni župnik dočekali su goloruki na mjesnom trgu tisuću crnokošuljaša pristiglih iz Zadra, s namjerom da ih zaustave u najavljenom činu, no uspjeli su ih nagovorom spriječiti jedino u paljenju crkve i župnoga dvora. Otac je bio plemeniti i pravdoljubiv čovjek. Za vrijeme rata općinski puk govorio je da imaju samo njega i Boga. Brinuo se o narodu, pomagao svima

bez razlike, štutio i spašavao slabe; bio je pravi pučki tribun i filantrop.

Kakvo vam je bilo djetinjstvo?

Djetinjstvo sam proveo na Braču, a kao devetogodišnjak preselio sam se s obitelji u Split gdje sam i završio pučku školu i gimnaziju. Živjeli smo skromno, ali s mnogo uzajamne brizi i ljubavi. Sestra i ja bili smo izvrsni u školi, pa je otac s ponosom često isticao da smo, dobro pamtim, njegova dva Mercedesa. Jako mu je bilo stalo do našeg obrazovanja; dok je predavao tehnički odgoj u školi privatno je kod kuće, u podrumu, konstruirao ingeniozne strojeve za obradu drvca; stalno mi je nosio ruksake pune knjiga koje sam gutao iz tjedna u tjedan, tako da su mu u školskoj knjižnici konačno kazali da više nemaju novih knjiga za mene. Umro je u splitskoj bolnici i sjećam se, nakon već u ljetu završene druge godine medicine, donijevši mi svoj indeks ispunjen peticama, kako je bio ponosan iako već potpuno iscrpljen i na odlasku.

Bio je i junački poslijeratni udarnik koji je obnavljao Selca neshvatljivim marom i ljubavlju, ne spavajući više od nekoliko sati dnevno, i tako godinama. Noću pred petrolejkom radio je do u sitne sate. Nije mu bilo bitno hoće li biti plaćen ili ne, pa ga je majka, pamtim, molila da naplati barem građevni materijal koji je kupio, kad već ne naplaćuje svoj rad i ruke. A imao je zaista zlatne ruke kojima je mogao stvoriti gotovo sve.

Koje ste specijalizacije završili u medicini?

Medicinu sam upisao u Zagrebu 1969. kao prvi na listi prijavnoga ispita, na veliku radost svojega oca. Fakultet sam završio u rekordnom roku s odlikom jer je moj skrbni roditelj uskoro preminuo pa sam bio primoran završiti studij što prije. U Zagrebu sam specijalizirao internu medicinu, zatim subspecializirao gastroenterologiju i hepatologiju, te završio posljediplomski iz eksperimentalne biologije; dobio sam Wellcome stipendiju nastavio sam se u Londonu 1983.

baviti istraživanjem bolesti jetre kod glasovite profesorice i dame Britanskoga Imperija Sheile Sherlock koju nazivahu majkom hepatologije. Vodio sam u The Royal Free Hospital brojne međunarodne kliničke projekte, među inim dokazao učinkovitost famotidinskog lijeka za izlječenje želučanog vrijeda, a onda sam - kako se upravo javljao AIDS (nazvao sam ga na hrvatskom kopnica jer su pacijenti gubili težinu preko noći, kopneći naočigled) s mnogim hepatolozima posvetio se toj bolesti koja se prenosila na isti način kao i hepatitis, pa su nam pacijenti s upalom jetre postajali HIV pozitivni. Uskoro sam prešao u novoosnovani Kobler centar, Westminster & Chelsea Hospital, koji se specijalizirao za AIDS. Otvorio sam ga službeno s princezom Dianom, s kojom sam otad bio u prijateljskim odnosima. U Kobler centru bavio sam se godinama eksperimentalnim terapijama kopnice, posebice s azidothymidinom (AZT), a jedan od najvažnijih kliničkih projekata bio je i pionirski rad na HGP-30 polipeptidskoj vakcini protiv te, kako su je nazvali, kuge 20. stoljeća.

Kada ste počeli pisati poeziju?

Poeziju sam počeo ozbiljnije pisati od Božića na prvoj godini studija medicine u Zagrebu. Iz Splita su mi roditelji za blagdan među vestinama poslali krasnu kožnatu agendu; bila je tako lijepa da sam u nju počeo zapisivati svoje posebne rečenice - i kao prvo pjesmu o maslini na otoku. Zagreb je bio hladan, osnižen i meni stran, pa je pisanje o zavičaju bio povratak u svijet topline i zaštite. Kada sam Svemiru Paviću koji je uređivao splitski Vidik na svojoj trećoj godini studija, za ljetnog odmora, sramežljivo ostavio u uredništvu Iza Lože na stolu pregršt svojih pjesama, krenuo je u potragu za mnom; pamtim njegovo pisanje u kojem navodi da mu je moja poezija "jedino svjetlo u tamnoj poetomanskoj sredini". Zapamtio sam tu rečenicu jer je to bio prvi osvrt na moje pjesništvo. Čekao je, prekršivši pravila, moje pjesme za natječaj nakladnika "Marka Marulića" i dodijelivši mi nagradu uslijedilo je izdanje mojega prvijenca ►►

“Meu namin”. Ostalo je izdavačka povijest. Da nije bilo Svemira, pitanje je kako bi se dalje odvijala moja poetska sudbina.

Kako politika utječe na vaše pjesničko stvaralaštvo i vaš odnos prema društvu?

Nazivaju me pjesnikom svijeta i domovine, što je uglavnom točno, jer se brinem jednako o današnjem ugroženom svijetu kao nekada, za vrijeme rata, o ugroženoj Domovini. Politika ne upravlja pjesničkom riječju, ali je usmjerava, dubi joj nepredvidljivo koro, kada toga možda i nismo svjesni.

Koje su vaše političke ideje i ciljevi u kontekstu Hrvatske?

Živimo u postpolarnom, iznimno turbulentnom i opasnom svijetu koji još nije do kraja artikulirao svoje nove polje. Događa se veliko preslaganje koje vodi k neizvjesnosti i sukobima, borbama za resurse, a moć se sve više seli prema istoku. Unipolarna hegemonija nije donijela sreću ni mir svijetu, baš naprotiv. Kraj povijesti, prema Francisu Fukuyami, nije se ni približio kraju – nastavci slijede sa sve većom neizvjesnošću i destabilizacijom. Ratni sukobi nigdje nisu doveli do želenih ishoda; čemu onda ratovi? Bez obostrano dobitničkih ishoda konfrontacije su bespriedmetne. Nema stalnih savezništava, sve je u njima dinamično i proekretima. Taktičnost smjenjuje dalekosežne strateške ciljeve. Sve više je neovisnih intererirajućih, međržavnih i nadnacionalnih čimbenika u međunarodnim izurknanim vodama. Svijet je fluidniji i sve teže ga je interesno definirati. Preživljavanje i samooslonjivost prioriteti su današnjice. U kontekstu izloženoga globalnog stanja, Hrvatskoj je zaštititi svoje nacionalne interese, a oni su, držim, temeljni na univerzalnim načelima, istinskom održivom razvoju i očuvanju vlastitih resursa, demografskoj obnovi, migracijskoj kontroli, otupljenju oštrice potencijalnih agresora, suradnji s državama mirotvornih naguča, otvaranju prema svojoj geopolitičkoj strateškoj dubini, tj. Bosni i Hercegovini koja je povijesno izvorište življa u Hrvatskoj i druga plućna polovica s kojom dišemo i po kojoj postojimo. Starčević, otac Domovine, uči nas da su Hrvati narod uglavnom triju vjera, te nam je posložiti povijesne kockice; izazov je primjereno vladati i upravljati Hrvatskom. No danas smo svi u jednom planetarnom čamcu i tkogod da ga valja, opasnost je za sve nas. Nema više razlike između domoljublja i svijetoljublja. Opstanak je prioritet čovječanstva.

Kako književniku objavljeno vam je nekoliko knjiga pjesama na perzijskom!

Objavljene su mi tri knjige prijevoda na perzijski jezik, a prva je s perzijskoga dodatno prevedena na azerbajdžanski, što je prva knjiga hrvatskog autora na tom jeziku. Moja pjesma o svetoj planini Damavandu mjesecima je cirkulirala i bila čitana na iranskim društvenim mrežama.

Gdje biste smjestili teoriju o staroiranske podrijetlu Hrvata?

Sklon sam vjerovanju, na temelju dostupnih mi činjenica, da je u drevnoj Perziji hrvatska pradamovina. Naziv Hrvat staroiranska je riječ, kao i naziv za vladara – ban; tako ban Jelačić, Kulin ban... Geografski Harvatija ili Harahvatia (grčki Arachosia) bila je smještena uzduž rijeke Helmand u jugozapadnom Afganistanu, a protezala se od današnjeg Kandahara do Hamenskog jezera. Kralj Harvatije Vivana bio je voda vojske Darija Velikoga,

dakle saveznik. Odetje li u Perzopolis, u Apadanu, golemu dvoranu za carske prijeme, vidjet ćete na reljefu Stepeništa naroda Hrvate kako donose darove perzijskome caru. Kada sam koncem 2021. boravio službeno u Hamedan (Ecbatani) nakon susreta s poslovnim ljudima grada otišao sam u susjedni Bagastan (Bisotun) gdje je u vertikalnoj stijeni uklesan Darijev testament ispod kojega su klimastim pismom zapisana, na tri jezika: akadijskom, elamitskom i staroiranskom, imena kraljevina carstva, a među njima i Harvatia. Ne sejećam se kada sam bio toliko dirnut nakon što sam se skelama popeo i bez duše stao pred ovo posebno mjesto Hrvatske drevne prošlosti. Ti suće riječi, osobito u staročakavskom, na jadranskim otocima, identične su staroperzijskima (dažd, dušman...). Zarastura, prvi monoteistički prorok u svojim himnama (Gatha) spominje Harvatiju i Hrvate dva puta; prvi put kada navodi da je to prelijeпа zemlja puna voda kojom vlada božica Anahita, a drugi put kada kritizira Hrvate što pokopaju svoje mrtve, umjesto da ih izlažu strvinarima na tornjevima tišne, kao pravi mazdaisti ili zoroastranci. Mnogi tragovi u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, na primjer stećci, svjedoče mazdaističkoj kulturi i srčliku naroda koji je slijedeći proroka Zarasturu vjerovao u jednoga boga Ahura Mazdu (Mudrog gospodara) koji je naučavao dobre misli, dobre riječi i dobra djela. Istinski Hrvati i danas bi morali imati u sebi rečeni Zarasturin duh, te biti narod okrenut dobru i plemenitosti, te konačno i slijednici Mesije Isusa Krista.

Pišete u čakavskom idiomu, pa haiku i refleksivne pjesme. Mislite li da pjesnik treba toliko mijeñati formu?

Pjesnik je biće slobode koje baštineći jezik od Boga vraća taji isti jezik Bogu u obliku pjesama s odanošću i zahvalnošću. Nije bitno kakve su formalno pjesme koje pišemo, bitno je da su osjađene višim naumom i da dotiču dušu onih koji ih čitaju. Ja se rado raspinjem između raznih formi, ali

se s Margaret Thatcher. Što je bio povod tom susretu?

Bio je to moj oproštaj od gospođe Thatcher u njenom domu pri napuštanju Londona, koncem 1994. i odlaska za hrvatskog veleposlanika u Indiju. S Čeličnom Lady vezivalo me dugogodišnje prijateljstvo i suradnja znatno prije početka vojne agresije na Hrvatsku. Vjerovala mi je, uvažavala moja stajališta i podržavala hrvatsku borbu za opstanak i neovisnost. Mnogošto sam od nje naučio, a najdirljivije iskustvo bilo je pri vrhuncu srpskog granatiranja Vukovara, na moj rođendan 20. rujna 1991. kada me pozvala k sebi; ječnik zastupam principe prevencije, te da savjetujem britanskoj vladi i diplomaciji da djeluju preventivno i spriječe rat koji neizostavno dolazi, pri čemu sve upućuje na nj, a prolazi iz Memoranduma o srpskoj potrebi stvaranja Velike Srbije. Milošević je prihvatio Memorandum, a ja sam otad potresen slatnjom ratnih nevolja stasio se u službu svoje Domovine. U početku sve sam radio samoinicijativno, davao intervjue, organizirao nastupe na Trafalgarskom trgu, održavao predavanja na sveučilištima, sastajao se s političarima, upoznao Margaret Thatcher, Michaela Foota i druge javnosnike upozoravajući ih na dolazeću političaru Tuđmanu pri prvom posjetu Londonu pomogao sam u organiziranju sastanaka i programa. Na oproštaju u hotelu Savoy prisao mi je i kazao: Učinili ste veliki posao za Hrvatsku, molio bih da nas službeno predstavljate. Nisam u početku bio sklon službenom angažmanu, smatrao sam da kao neovisni promicatelj Hrvatske imam više samostalnosti i upliva; no predsjednik je bio uporan. Nakon nekoliko tjedana predsjedničkih telefonskih ugrnjanja, prihvatio sam postati službenim predstavnikom RH u Londonu, dok – kako mi kazah – Hrvatska ne bude sigurna. Još uvijek radim isti posao, pa zaključite je li Hrvatska u međuvremenu postala sigurna.

Družili ste se s japanskim piscem i globalnom književnom ikonom Harukijem Murakamijem i njegovom suprugom Yoko. Kakav je dojam Murakami ostavio na vas?

Oboje su skromni i samozatjani ljudi. Upoznao sam ih posredstvom svojih prijatelja, pjesnikinje Tess Gallagher i novelista Raymonda Carvera. Haruki je obožavao Carvera kao autora i kada je potonji umro tražio je od udovice neku materijalnu uspomenu. Tess mu je poslala Carverove cipele. Poruka je bila – uđi u njih, naslijedi ga. Haruki je prevodio Carvera na japanski, neka njegova od Gordona Lisha revidirana, danas kanonska izdanja; ali je kasnije prevodio i nerevidirane originale koje mu je poslala Tess. Pitao sam ga za razliku; reče mi da za neskrtačeni originali mnogo poetičniji i ljudskiji od izdanja koje je brutalno revidirao Knopfov urednik Lish. Poetičnost u prozi nekim izdavačima, izgleda, nije poželjna. Vodila se sudska bitka između udovice i izdavačke kuće koja posjeduje prava na revidirana izdanja. Tako čemo, možda, imati dvije varijante Raymonda Carvera. Za izdavačku industriju ovaj je sudski proces od velikog, možda i prevratničkog značaja. Kada sam napuštao Japan, Yoko i Haruki priredili su mi glazbeni oproštaj u tokijskom jazz klubu “Body and Soul”.

Sredinom devedesetih na slici ste

Gotovo svake godine Murakami slovi kao jedan od favorita za Nobelovu nagradu, no nikako da je dobjie. Štovi mislite o njegovoj književnosti?

Njegova je, naoko jednostavna, zavodljiva i pitka proza s iluminiranjem tamnih zakutaka lutajuće ljudske duše. Njegov američki izdavač šale mi redovito prva Murakamijeva engleska izdanja. Haruki učestalo boravi na Havajima da izbjegne pozornost japanskih medija. Yoko ima velik utjecaj na njegovo stvaranje, prva je i stroga čitateljica svega što napiše. Murakami voli jutarnje trčanje, jazz, a fasciniran je otocima. Svojevremeno sam pokušao organizirati prvi brački maraton na kojemu je bio spreman sudjelovati. Piše tako da uzme prazan papir i počne. Nikada ne zna gdje će i kada završiti, dok se neki drugi pisci jako pripremaju i okružuju različitim izvorima. Za hrvatsku godinu čitanja isposlovao sam njegovu poruku hrvatskim čitateljima, ali, nažalost, još nije predstavljena našoj javnosti.

Kao veleposlanik u Japanu upoznali ste i carsku obitelj, bili bliski s bivšom caricaom Michiko, danšnjim carem Naruhitom i princezom Takamado. Koliko Japanci drže do carske obitelji. Slabi li carski utjecaj u modernom japanskom društvu?

Japan je zemlja koja uvažava hijerar-

hiju; car je njen simbol, vrhovni šinto poglavar, čuvat tzv. kamija, spiritualne supstancije zemlje, i primarna mu je zadaća uvećavati rečenu duhovnu supstanciju, te održavati jedinstvo otočja i nacije. Na prvi dan svake nove godine složenim ritualima, prema sve četiri strane svijeta, zavlja dobrotit Japana i njegovih žitelja. Utjecaj cara samo će rasti u izazovnim i sve težim vremenima koja dolaze.

Na jednoj slici predajete Majci Terезiji hrvatsku putovnicu?

Pri prvom susretu s Majkom u njenom domu u Calcutti, ničim izazvan, upitao sam je bi li htjela imati hrvatsku putovnicu. Dapače, odgovorila je, s iznimnim odobravanjem i radošću. Zatražio sam putovnicu i dobio je s kri-vo napisanim njenim imenom, pa sam je morao zamoliti da iznova apličira. Sljedeći put kada je stigla diplomatska putovnica, sa starom poništenom, za njen 85. rođendan uručio sam joj je u njezinoj središnjoj kući, zajedno s Veleredom kraljice Jelene. Staru poništeni dala mi je za uspomenu.

Sretali ste se s Vesnom Parun, pa i s Doris Lessing, jedna je kraljica hrvatske poezije, druga najstarija dobitnica Nobelove nagrade za književnost. Jesu li to bila samo pjesnička druženja ili ste bili prijatelji?

Druženja su bila u rečenim susretima uvijek i jedno i drugo; imala su profesionalnu i ljudsku dimenziju. Vesna je bila samotna i nepredvidljiva, a veličanstvena, za razliku od smirene i racionalne Doris koju sam često posjećivao, te s njom i njenim sinom Peterom blagovao. Sjašno je kuhala i voljela ljude oko sebe. Jednom mi je poklonila knjigu Rebecca West tražeći da se izjasnim o njejoj knjizi “Crno janje i sivi soko”. Rekoh joj da je nisam mogao pročitati do kraja zbog izrazito prosrpskog očišta; naime, psala ja je putujući ondašnjom državom sa svojim srpskim ljubavnikom koji je utjecao na njene stavove. A to je bila upravo knjiga koju su zapadni diplomati i političari preporučivali kao temeljnu literaturu za one koji su se bavili Jugoslavijom; prepuna je dosadnih i iskrivljenih općih mjesta. Doris je bila zadovoljna mojim komentarom; kod nje sam upoznao brojne britanske i svjetske književnike. Koncem 2021. posjetio sam u Iranu Kermanshah gdje je rođena; otac joj je bio časnik britanske vojske, a majka medicinska sestra.

U kojim ste zemljama služili kao veleposlanik? Kako ste u svim tim zemljama promovirali Hrvatsku?

Nakon služenja u Velikoj Britaniji bio sam veleposlanikom u Indiji, Šri Lanki, Egiptu i nerezidentno u brojnim arapskim zemljama. Potom u Japanu, Južnoj Koreji, Brazilu, Kolumbiji i Venezueli, a od 2019. u Iranu i Pakistanu. Na razne načine promicao sam Hrvatsku. U Japanu, u Tokamachiju, svojom inicijativom, a uz potporu hrvatskih arhitekata (Penezić, Rogina) podigli smo Kuću japansko-hrvatskoga prijateljstva koja je za vrijeme posljednje Olimpijade služila kao hrvatsko okupljalište. Brojne sam projekte ostvario u Japanu, tako da mi je na temelju potonjih Keith Dinie, autor knjige “Nation Branding”, naručio poglavlje o tome kako sam promovirao RH u Japanu i uspio enormno povećati broj japanskih turista u Hrvatskoj. U mnogim zemljama inicirao sam studiranje hrvatskoga jezika, otvarao lektorate, počasne konzulate, uvećavao robnu razmjenu; ono u čemu sam bio posebice uspješan bilo je jačanje kulturne suradnje i iznalaženje drevnih veza i afiniteta s hrvatskim narodom.

U kojoj vam je zemlji bilo najizazovnije?

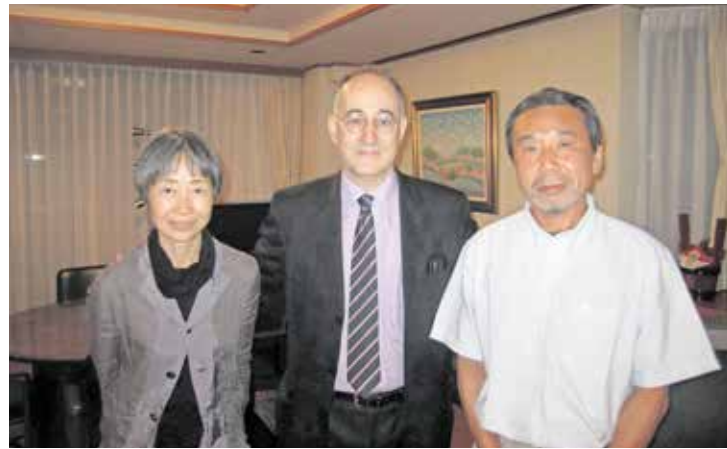
Svaka zemlja izazovna je na svoj način, ali najzahtjevnije i najodgovornije bilo je u Velikoj Britaniji, uoči i za vrijeme Domovinskog rata. Imao sam osjećaj silne hitnosti i ubrzanja; kao da sam proživljavao nekoliko života istodobno. Današnji Iran zemlja je na kojoj se prelama svjetska globalna politika i sudaraju svjetovi. Velik izazov u Iranu bilo je moje hrvatsko predsjedanje

Moj je otac kao načelnik Selaca goloruk dočekao tisuću fašističkih crnokošuljaša kako bi ih spriječio da zapale mjesto, ali nije uspio

ŽIVOTNI INTERVJU

S Majkom Terezijom i njenim sestrama u njihovom domu u Calcutti, pri predaji Majci Tereziji hrvatske diplomatske putovnice i Velereda kraljice Jelene 1995. godine

S Harukijem Murakamijem i njegovom suprugom Yoko u hrvatskoj veleposlaničkoj rezidenciji u Tokiju 2008.

S ocem, majkom i sestrom u dvorištu doma u Selcima, nakon prve pričesti 1958. (lijevo); s Doris Lessing, britanskom književnom nobelovkom, u njezinu domu u Londonu 2012. (desno)

i zla. Sve moje veleposlaničke misije ostavile su traga; u Indiji sam pisao indijske pjesme, u Egiptu arapsko-fararonske, u Japanu niponske, u Brazilu i Iranu brazilske i perzijske. S hrvatskim očištem uranjao sam u druge uljudbe i s njima dijelio sebe. Stoga me i drže kozmopolitskim pjesnikom koji nikada nije prestao biti sinom svoje Domovine.

Kakva je uloga “Zida od poezije” ili oltara hrvatskog pjesništva u vašem radu?

Zid od poezije velika je atrakcija; ljudi odasvud dolaze, obilaze ga i čitaju uklesane stihove najvećih suvremenih hrvatskih pjesnika i onih koji će to postati. Kada netko od pjesnika premine, mještani stave vjenčić ili svjedicu uz njegovu mramornu ploču. Učeniци osnovne škole u Selcima znaju napamet stihove sa Zida. Uglavnom sam biram stihove za ploču, no ako netko od pjesnika inzistira, prepuštam mu izbor stihova koji se onda urežu na njegovu godišnju ploču. Svaki pet godina sastavljam antologiju oliveata u Maslinov vjenuk, a posljednji, šesti sadrži blok posvećen “Zlatnoj formuli hrvatskoga jezika ča-kaj-što” i zbog toga je iznimno dragocjen.

Kako biste opisali vašu vezu s hrvatskim jezikom i njegovu ulogu u vašem pjesništvu?

Često rabim izraziti ili riječi iz kajkavske ili čakavske dionice kada pišem na standardnoj štokavici; ako to nije namjerno, nije dobitno istu riječ više puta upotrijebiti u jednoj pjesmi. Taj proces nazvao bih osmotskim prožimanjem; grčka koiné ili starogrčki jezik bio je mješavina atičkih dijalekata, a nešto slično zivalo se u Ozijskom književnom krugu sa svim trima hrvatskim dionicama: čakavskom, kajkavskom i štokavskom. Da Zirinski i Frankopani, koji su govorili tom svojevrsnom hrvatskom koine, nisu u Bečkom Novom Mjestu dekapitirani, mi bismo danas možda govorili tom mješavinom. Kada narod izgubi elitu, izgubi i projekt za koji se ona zalagala. Vjerujem da je dostupna i osjetljiva kolektizacija budućnost hrvatskoga jezika.

Vratimo se još malo vašoj poeziji. Kako biste opisali svoj književni stil i tematske obrasce koje istražujete u svojim pjesmama?

Ne marim posebno za hranu, no svaka zemlja ima svoje specifičnosti i gastro-nomska raznovrsnost izgrađuje naš osjećaj sudioničtva i ljubavi prema namjerno, nije dobitno istu riječ više puta raznim dijelovima svijeta ne mogu ne ostaviti gorak okus u najneuduznijem nutritivnom užitku.

Kako biste opisali svoj književni stil i tematske obrasce koje istražujete u svojim pjesmama?

U početku sam bio općenjen jezičnom strukturo, ispitivao sam odnose čakavske i standarda, eksperimentirao s jezikom i bio, kako se to onda krstilo, avangardni autor. Secirao sam jezičnu supstanciju, proučavao gotovo anatomske jezičnu supstanciju, otvarao valentne veze, preslagivao slojeve i značenja riječi; bio sam svojevrsni semantički konkretist prije onih koji se takvima hrabro samonazvaše pet-šest godina kasnije. Prvom knjigom iscrpio sam i izživio svoj pokusni lingvistički modus, spoznavajući narav riječi koje za mene bjehu poput malih životinja - i od tada se okrenuh prema pisanju poezije koja je prednijevala i u sebi sadržavala ideju i narav pokusa, ali s namjerom da se rečena narav nadvlada i oboruža duhovnim značenjem i smislom ili smislovima. Bilo je jednodstavno obrtati riječi i rečenice kao opeke za gradbu pjesme, te sam u naknadnom naguču u samizdatu o vlastitom trošku objavio florigej “INSULAE/hrvatska nova lirika” koji bje svojevrsno oživljenje “Hrvatske mlade lirike”, prema apostolskom broju autora od kojih četvorica bjehu iz Bosne i Hercegovine – naravno, uključenih svojim pristankom, a što je uznemirilo tadašnje dežurne ideološke kontrolere. Napadi me nisu smeli, kao ni ulazak u infamnu Bijelu knjigu koja je pobrojila komunističkom sustavu nepoćudne autore. Što se mene tiče, tiskanje rečene antologije bila je posve idiosinkratska neuđzna igra koju su samo bolesni umovi mogli nazvati diverzijom.

Što danas radite i kakvi su vam planovi za ovo ljeto?

Iran je moja trenutna profesionalna obveza i zajedno s europskim kolegama radimo na ukidanju sankcija obnovom Nuklearnog sporazuma koji bi bitno pridonio sigurnosti sve nesigurnijeg svijeta.

Ovoga ljeta u mom rodnom mjestu Selcima na Braču 4. kolovoza održat će se 33. svehrvatska jezično-pjesnička smotra Croatia rediiva ča-kaj-što na kojoj će nastupati čakavski, kajkavski i štokavski pjesnici, pod egidom integracijske “Zlatne formule hrvatskoga jezika ča-kaj-što”, tako da ću, kao i svih prijašnjih godina, odmor provesti radno. Dodatno obilježavamo i 80. godišnjicu okupacijskog paljenja Selaca, pa dobronamjerno radim i na talijanskoj nazočnosti i njihovou prilogu sjećanju na taj katalizirajući događaj.

Kako vidite budućnost svijeta?

Iako ne želim biti zlogukim prorokom, ne mogu se oteći dojmu da je smjer kojim čovječanstvo sve ubrzanije ide takav da nas neizostavno približava ponoru; da sam pokušaj usporavanja u određenom trenutku postat će nemoguć i bit ćemo, ne postavimo li se maksimalno oprezno prema tzv. akcelerirajućem napretku, osuđeni na pad i propast. Poratid nam je stoga s velikom ozbilžnošću i predanošću na preveniranju ugroza koje će nas, slutim, salijetati poput crnih horda.